

פרוטוקול מס' 2/1

מישיבת ועדת הכנסת ביום שלישי, ז' בחשוון
תשי"ט (21.10.1958) בשעה 8.30

חברי הוועדה:

נ ר כ ח ו:

- ב. אזניה - היו"ר
- ע. איכילוב
- ש. בבה
- ה. ברגר
- ש. הלל
- א. וילנסקה
- ס. ח. ח'ניפס
- ק. כהנא
- ג. מועדי
- ס. נורוק
- א. רזיאל-נאור
- ד. נצר
- י. ניצני
- נ. ניר
- ד. צברי
- י. שופמן
- ש. שוקן
- ש. שורש
- א. תלמי

מוזמנים:

- י. אינגבר
- פ. בורשטיין
- ש. חולבסקי
- י. גרינשפן - סגן המנהל הכללי של משרד הפנים
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.
- א. ידין - משנה ליועץ המשפטי

ס ד ר - ה י ר ם:

- א. העברת ההצעה בענין זהום הירקון לוועדה מתאימה 2 עמ'
- ב. העברת ההצעה בענין עודפי העגבניות לוועדה מתאימה 2 "
- ג. חוק יום השואה ומרד הגטאות 2-5 "
- ד. תקנון 5-11 "

א. החלטה בדבר הוועדה שתדון בהצעה לסה"י של ח"הכ לנדאו
בענין זהום הירקון:

הי"ר ב. אזניה: עלינו להחליט איזו ועדה תדון בהצעה זו. במליאת הכנסת נשמעו שתי הצעות: ועדת הפנים וועדה משותפת של ועדת הפנים וועדת הכספים.

אני מציע להעביר את הדיון לוועדת הפנים.

ה ר ח ל ט

ההצעה לסה"י של ח"הכ לנדאו בענין זהום הירקון תועבר לדיון בוועדת הפנים.

ב. העברת ההצעה לסה"י בענין עודפי עגבניות לוועדה מתאימה:

הי"ר ב. אזניה: בענין זה הושמעו שתי הצעות: ועדת הכספים וועדת הכלכלה. השר ביקש להעביר את הדיון לוועדת הכספים.

א. רזיאל-נאור: אני מציעה להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה.

ה צ ב ע ה

בעד העברה לוועדת הכלכלה - 4
הכספים - 4

הי"ר ב. אזניה: מכיון שהקולות שקולים, נחזור לדיון בשאלה זו בפעם הבאה.

ג. הצעת חוק יום השואה ומרד הגטאות:

הי"ר ב. אזניה: בקשר לענין זה פניתי לשר הפנים, מכיון שלפי הצעתו של ח"הכ נודק, שר הפנים יהיה הממונה על הצעת חוק זה. שר הפנים מסר לי שהוא הציע לממשלה הצעה כוללת בענין זה, והיא כבר הועמדה לסדר-היום. שר הפנים מניח שבמשך חודש תוכרע השאלה בממשלה והחוק יוצע לכנסת. נדון אז על שתי הצעות החוקים יחד. מכיון שהזמנו אורחים להיום, לא נדחה את שמיעת הדברים שביקשו להשמיע בקשר עם זה.

נציגי הארגונים האלה הם ה"ה אינגבר, בורשטיין וחולבסקי.

ש. חולבסקי: אל ועדת הכנסת, מאת ועד ארגונים להבטחת יעודו של יום הזכרון לשואה ולגבורה, כ"ז בניסן. דבר משלחת ועד הארגונים בפני ועדת הכנסת, בישיבתה מיום 21.10.58.

חברי הוועדה הנכבדים!

אליכם נבחרים העם במולדתו העצמאית, י"ג שנים לשואתו וכתום עשר שנים לעצמאותו, נישא דברנו, דבר פרטיזנים, מורדי גיטאות, לוחמי מחתרת, נכסי מלחמה, ואירי מחנות רכוז, שרידי שואה.

פזונים אנו אליכם כלנבחרים העם כולו, אף כי זה רק קרוב למאתיים רבוא בלבד התקבצו במולדת בעוד שש מאות רבוא עלו על מוקד השואה והלחימה ולמעלה מאלף רבבותיו עודן בגולה. אתם שליהי העם היושב והנאבק בארץ, אך לא פחות מזה של תקוות פזוני גולתו ושל הכמיהה הגדולה של יהודי אירופה, שנאבקו, נלחמו והושמדו; ברגעם האחרון בנתיב-הדומים היו בכל נפשם ומאודם, ולמעלה מזה, פה במולדת.

אליכם אנו באים היום בבקשת-תביעה: חוקק הכנסת חוק להעלאת כבודו ויעודו של יום הזכרון לשואה ולמרד, כ"ז בניסן. תייצג כנסת ישראל את מסורת אבולו של העם בקנה-מדה ממלכתי. יוצק החוק ותקום המסורת לאבולו הגדול של העם.

ערכים לאומיים גדולים הנוקעים אבולו של העם אף הם זקוקים לדפוסים ממלכתיים. אבותינו ידעו אמת זו והתקינו תקנות לאבל, אף בימים של גולה נרדפת, של אין-מדינה. לא הייתה שמחה בישראל שלא הייתה מהולה ביגון חורבן העם; בכח זכרון זה הגענו עד היום.

אומה זו - החורבן והגאולה יודו עליה כרוכים יחד. מול נאד הדמעות ארג העם את חזיונות הגאולה. מעוית-החורבן נבטה ועלתה מלחמת עצמאותו. כי תשאלו מה מידת קרבתה של אומה, נשיב: כמידת זכרונה. כי זכרונה - תרבותה. זכרונה - נפש עתידה.

צו ראשון במעלה, לאומי ואישי, להציב יחדות של חוק להבטחת יעודו של יום הזכרון לשואה ולגבורה, כ"ז בניסן. נייצב מסורת להעלאת זכרה של יחדות אירופה, חוק ומסורת שיודישו בנשמת הדור הצעיר ולדורות שיבואו את האבל על חרבן העם.

גדולה הבהייה לשכחה ורבים המניעים לה. אם לא נעמוד בפרץ, היא לא תדע גבולות. תפשה ולא תפסח על אף מערכה ממערכותיו של העם.

מדינתנו זכתה במידה לא מעטה בהכרת רב אומות העולם, מעבר לניגודי שעה, בוכח זולת העקדה עליה הועלתה יהדות אירופה לקרבן. ממלחמת הפרטיזנים ומרד-הגיטאות, דרך ספינות הייטורים והגבורה של יוצאי חזיתות ושל שרידי גיטאות ומחנות ריכוז ועד לעליית שארית-הפלשטה בזקניה ובילדיה לתוך אש מלחמת השחרור - שואה ותקומה ריחפו מעל ייסוד מדינת היהודים. על מדינת ישראל - התגשמות תוחלתו של העם היהודי הנחרג וינודשתו הלגיטימית - מוטלת חובת היסוד למורשת המדעית-רפואית היהודית בגולה; כפי שנשאנו בלבנו תחושת מולדת וטודי חברה מקודשת בנתיב הנדודים לאחר אובדן ארץ ומדינה, כן עלינו לדעת לנצור את זכר העם שהושמד ולהזדהות עם משאות-נפשו. אומה קטנה - נפשה היא שתהא מחוננת בכח זכרון גדול.

בטפח מורשת השואה והמרד הלכה למעשה, תוך השרשת ערכים ומושגים מיטבי העמידה על נפש העם והאדם היהודי, תוך הנחלת עברנו הגדול העוטה קדושה וגבורה. בכוחו של האור החינוכי של התקופה הרח-הגורל בתולדות העם היהודי, שהביעה לשיאה הטראגי עם החורבן האחרון, בכוחו להצמח פסגות של כוחות ואידיאלים להם אנו נכספים. בכוחה של מורשת השואה, מורשת מלחמת היהודים

ש. חולבסקי:

בגרמניה הנאצית בשורות צבאות הברית, מורשת מלחמת הפרטיזנים ומרד הגיטאות, המרד ההירואי שהוכרע לרגע ופרץ מחדש בזרמי ההעפלה, הגח"ל והמח"ל, בכוחה להיות לנו למצבר כוח ולמצפן לימי סכנה שלא תמו.

מורשת השואה והמרד חייבת להתבטא במצוות, והחשובה בהן מצוות יום הזכרון לשואה ולגבורה, כ"ז בניסן. מצוות עשה ומצוות אל-תעשה מתבקשות כדי לשראת את יום ההזדהות עם הנאלמים, עם סבלם ותוחלתם, עם מחאתם וקללתם.

חובה ראשונה - חובת לבנות - לשוות ליום הזכרון אופי של אבל-עם, להבטיח הסדר ממלכתי לקיום מלא ונאות של יום הזכרון במדינת ישראל. אי-לכך נדרשת ועדת-הכנסת לקדם "חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה" - לפי הסעיפים הבאים:

(1) יום הזכרון לשואה ולגבורה, כ"ז בניסן, יחייב את כל מוסדות המדינה בתחום מדינת ישראל, וכל נושא משרה בשמה - מחוץ לגבולותיה.

(2) יוכרז על שבתון התייחדות, אשר יחול מצהרי יום כ"ז בניסן. ביום זה תוקדם שעת התחלת העבודה, והזמן ייקבע לפי שיקול משקי של שנות חרום וכדי עיצוב התרומה המייחדת והמחנכת בהקדמת יום העמל.

(3) שעות הלימודים בכל בתי-הספר יוקדשו אך ורק לקידוש זכרם של ילדי ישראל בארצות הגולה באירופה - שנהרגו כמעט כולם על-ידי הגרמנים, וללימוד תולדות השואה ומלחמת הגבורה של לוחמי הגיטאות, הפרטיזנים, חיילי הבריגדה והצנחנים והחיילים היהודים בשורות צבאות הברית.

(4) בכל מחנות צבא הגנה לישראל יצויין יום הזכרון תוך העלאת זכרם של הלוחמים היהודים, חיילי הכבוד של צה"ל לפי חום "יד ושם", תוך הדגשת חלקם בהכרעת גרמניה הנאצית.

(5) בשעות התייחדות ייסגרו כל החנויות; בליל הזכרון יכובו כל אורות הראווה ויסגרו בתי-השעשועים ומועדוני הבידור.

(6) בבתי הקולנוע והתיאטרון יועלו רק סרטים ומחזות דוקומנטריים, מימי השואה והמרד, מאושדים על ידי רשות "יד ושם".

(7) מוסדות ההסברה והשידור של המדינה ישרתו את התייחדות עם זכרם של חללי השואה ויפעלו בהתאם לאופיו של יום האבל והזכרון.

תחוק הכנסת חוק יסודי ויזכה להצבעת כבוד של כל חברי כנסת-ישראל. חובה זו היא בנפש שליחותכם הגדולה.

פ. בורשטיין: עוד לפני 5 שנים: פנינו בענין זה לנשיאות הכנסת, כבוד נשיא המדינה ופרופ' דינור. מן היום הוא ועד היום הזה, לצערנו לא קיבלנו שום תשובה חיובית. אנחנו גם יודעים שכב' הרב נורוק, שהוא גם נשיא הכבוד של ארגוננו, דרש ותבע דיון זה ואנחנו מקווים רק שבשנה זו, ביום השואה, נגיע למעמד ממלכתי.

היו"ר ב. אזני: שמענו את הדברים. אנחנו נדון בהצעת החוק של ח"כ נורוק אגב הצעת החוק שתביא הממשלה. לפי דעתי יש בעיה קשה אחת וזה, ביטול העבודה. פרט לכך כל השאר אינו צריך להיות שנוי במחלוקת. אך אינני רוצה לפסוק כאן כל הלכה. אנחנו, בוועדת הכנסת, נדון בענין כאשר תובא הצעת החוק של הממשלה.

5.

ש. חולבסקי: האם אפשר לבקש שאחד מנציגינו יוזמן בשעת הדיון?

היו"ר ב. אזניה: אין זה מקובל אצלנו.

ש. בבה: כאשר הממשלה תגיש את הצעת החוק שלה, אפשר יהיה להזמין את הנציגים האלה, כדי לשמוע את חוות-דעתם.

היו"ר ב. אזניה: כאשר תובא הצעת החוק, ניתן לכם שוב להשמיע חוות-דעת.

א. רזיאל-נאור: אם איננו נכנסים לדיון אין מקום להערכות. אתה קבעת שחוק מביטול העבודה אין מה להעיד. ולא היא. אין חילוקי-דעות, אבל יש ודאי דעות שונות. עם כל הכבוד, אני חושבת שלא היית צריך לאמר מה שאמרתי.

ד. תקנון:

היו"ר ב. אזניה: מתעוררת בעיה בעיקבות סעיף 33 של חוק הכנסת, בדבר כינוס הכנסת בימי הפגרא, לפי דרישה של 30 חברים.

יש שתי אפשרויות לפירוש סעיף 33, ושתיהן אינן מתקבלות על הדעת. עלינו לחפש דרך שלישית שתתאים לסעיף 33 של חוק הכנסת כלשונו וכרוחו, ויחד עם זאת תתקבל על דעת הסדר הנכון שבדיונים בכנסת.

מה הן שתי האפשרויות שאינן נראות לסידור הדיון?

כאשר 30 חברי כנסת מבקשים מאת היו"ר הכנסת והסגנים לכנס את הכנסת הם מציעים הצעות. בדרך כלל זו הצעה דחופה, מפני שאם איננה דחופה לא יבקשו לדון בה דוקא בפגרא. אבל אז מתעוררת שאלה: כאשר היו"ר הכנסת והסגנים דנים באותה הצעה, הם יכולים להחליט שאינה דחופה ובכל זאת לכנס את הכנסת, מבלי שיהיה לה סדר יום, מפני שמה שהוצע לא הוכר כדחוף, ודבר אחר אין. אני סבור שלא מתקבל על הדעת שמכנסים את הכנסת על-פי בקשת 30 חברי-כנסת על-מנת לקבוע שאין במה לדון.

האפשרות השנייה שאינה נראית לי היא, שמכיון ש-30 חברי כנסת מבקשים להתכנס הם יכולים להציע הצעות כעולה על דוחם ועל כל אחת מן ההצעות יצטרך להיות דיון.

לכן אנחנו, לפי ההצעה המונחת לפניכם, שנוסחה ע"י היועץ המשפטי, מחששים דרך שתבטיח שהצעה אחת של אלה המציעים כינוס הכנסת תוכר, ע"י עצם העובדה שהם הזמינו את ישיבת הכנסת, כדחופה. אחת מן ההצעות האלו לא תצטרך לעמוד לדיון ולשיקול דעת אם היא דחופה או לא, על-מנת שכאשר תתכנס הכנסת תהיה הצעה אחת שעליה דנים. אבל אם הוצעו יותר הצעות, היו"ר הכנסת והסגנים יקבעו איזו מן ההצעות דחופות, ואם האחרות הן גם כן דחופות, כדי שהכנסת הזו בפגרא לא יהיה שונה מאשר כנס אשר מתכנס כרגיל. גם בכנס אשר מתכנס כרגיל היו"ר הכנסת והסגנים שליטים על קביעת סדר-היום שלו.

אני מוכן שנכנס עתה לדיון זה. ואם רצונכם בכך - נדבר לעת עתה באופן כללי על שאלה זו.

י. שופמן: אינני מבין את גישתו של היו"ר, שלא ייתכן שכל ההצעות שהוגשו יחד עם הבקשה לכנס מיוחד, תהווה יחד את סדר-היום של המושב המיוחד.

ברצוני לגשת לבעיה זו מבחינה פרקטית ולא עקרונית. מה יועילו חכמים בתקנתם, לפי הצעה זו? אותם 30 חברי-כנסת שיבקשו כנס מיוחד, ושאים להגיש, אם הם רוצים, 5 סעיפים, וחמש דרישות לכנס מיוחד. ואז הנשיאות תהיה חייבת לקרוא ל-5 כנסים של הכנסת עם 5 סעיפים אלה.

חוק הכנסת, מחייב לכנס את הכנסת אם 30 חברי כנסת דורשים זאת. מזה מסתבר שמכנסים אותנו, לא כדי לפזר אותנו מיד, אלא כדי לשמוע על מה רוצים לדבר ומה מציעים אותם 30 חברי-כנסת. על זה אין חולקים. יו"ר הוועדה והיועץ המשפטי אשר ניסח את ההצעה הזאת חושבים שרק הצעה אחת היא חובה. אם כך, אין זה מעשי, משום שכל שבוע אפשר יהיה לכנס את הכנסת בשביל הצעה אחת אם 30 חברי הכנסת ירצו בכך. כל הגישה הזאת אינה מעשית. האם ביום רביעי, המוקדש להצעות לסדר-היום, לא כל סיעה מעלה את הנושא שהיא מעונינת בו?

ההצעה שהובאה היום אינה פותרת את הבעיה.

ש. בבה: זכותם של 30 חברי-הכנסת לבקש את כינוסה של הכנסת בפגרא. זכות זו נקבעה בסעיף 33 ואין להגבילה. נכון, שאילו הייתי מכניס הצעה לכנסת את הכנסת לא הייתי מציע הצעה שאינה דחופה. אבל זכותו של כל אחד לגחך את עצמו, אם יש לו זכות משפטית ותקנונית לכך.

אינני מבין את ההצעה שיש להסתפק בנושא אחד. זה אינו מוטא: משפטי. ומה הדין אם יקרו חלילה כמה וכמה אסונות וירצו לדבר על כולם בכנס המיוחד של הכנסת? ההגיון אומר שמציעי ההצעות יקבעו איזו הצעה היא הדחופה ביותר, ולא יו"ר הכנסת והסגנים יקבעו את הדחיפות.

כל הבעיה הזאת בתעוררה עקב הכנס המיוחד האחרון של הכנסת בזמן הפגרא. נוצר אז תקדים מסוים ואני חושב שזה היה תקדים טוב. נוכחנו לדעת שלא קרה שום דבר יוצא מן הכלל, ואפשר להמשיך בהתאם לתקדים הזה. לרבע מחברי הכנסת יש זכות לבקש כנס מיוחד ואין להגבילה.

ע. איכילוב: כאשר דנים בתקנון יש חברים החוששים שמא יהיה שימוש רב מדי לרעה בסעיפים מסוימים. כך היה כאשר דנו בסעיף הנוגע להצעות אי-אמון. הנסיון הוכיח שלא היה שימוש לרעה יתר על המידה. זה היה מדובר על ישיבות שלא בזמן הפגרא. לא כל שכן בזמן הפגרא. העובדה היא שלא הגישו הצעות אי-אמון בסיטונות.

עכשיו מדברים על מה שעלול להיות בזמן הפגרא. היו 3 מקרים של כנסים מיוחדים בזמן הפגרא, ואינני חושב שיש מקום לחשוש שמא האופוזיציה תדרוש לכנס את הכנסת בזמן הפגרא רק לשם הטרויה, מבלי שהיא תמצא שהנושא שבשבילו היא דורשת לכנס את הכנסת הוא דחוף וראוי לדיון. חברי הכנסת אינם רוצים להטריד את עצמם.

./.

ע. איכילוב: אם למעלה מ-40 חברי-כנסת דורשים לכנס את הכנסת בפגרא, יש לזה משמעות מעשית. והמציאות הוכיחה, שתמיד היו למעלה מ-30 חברי-כנסת שדרשו לכנס את הכנסת, ומספרם הגיע אף ל-40. לפי מיטב הכרתו אם למעלה מ-30 חברי כנסת דורשים, לפי סעיף 33 של החוק הכנסת, לכנס ישיבה מיוחדת של הכנסת בזמן הפגרא, פרוש הדבר שהסעיף שהם רוצים בו יעמוד לדיון. והשאלה במקרה זה אינה אם הצעתם תועמד לדיון או לא תועמד, אלא כמה שעות יוקצנו לדיון. לא ייתכן שבהתאם לחוק יכנסו את הכנסת על-פי דרישת 30 חברים. חברי הכנסת יבואו, המציע יציע את הצעתו, הממשלה תשיב וההצעה תורד מסדר-היום. כלומר, שכל העניין יסתיים בחמש דקות.

בשאלת השאלה מה קורה אם מגישים כמה הצעות. המציעים צריכים לקבוע את העדיפות שבהצעותיהם. ועדת הכנסת תחליט אם יש לקיים ישיבה אחת או שתים בכנסת המיוחדת הזו. אבל צריך להיות ברור שלפחות בסעיף הראשון מקיימים דיון. אם יש יותר מסעיף אחד, קובעת ועדת הכנסת את מספר השעות שיוקדשו לדיון זה, ואילו על האחרים אפשר לדון כעל הצעות לסדר-היום.

אין לבסס את סעיפי את התקנון על השערות של רוב בכנסת, שהיום הוא כזה ומחר יהיה אחר.

ב. נייר: לפי דברי ח'הכ איכילוב יש לקיים דיון בהצעה המוגשת ע"י 30 חברי כנסת בזמן הפגרא. כלומר, הוא נותן למיעוט זכויות בכנס מיוחד, זכויות שאינן ניתנות לו במשך השנה.

כוונת הסעיף המדובר על 30 חברי-כנסת היא להקנות ל-30 חברי כנסת את הזכות הניתנת בזמן מושב רגיל של הכנסת לחבר-כנסת אחד. כלומר, חבר-כנסת אחד אינו יכול להסריד את הכנסת בזמן הפגרא. כדי לכנס אותה במיוחד יש צורך ב-30 חתימות של חברי כנסת. הכוונה היא גם ש-30 חברי הכנסת יהיו מאוחדים בדבר אחד ולא שכל אחד מ-30 חברי הכנסת ירצה בהצעה אחרת. הם יכולים להתאחד גם על 200 הצעות לסדר-היום, ואז אפשר יהיה למלא את כל תקופה הפגרא בישיבות. (י. שופמן: באופן תאורטי זה נכון). לכן אני חושב ש-30 חברי כנסת רשאים להתאחד על דבר אחד.

מדובר בסעיף זה לא על סיעות, אלא על 30 חברי כנסת. לכן, לא יכולים 4 חברים כנסת לדבר על אותו עניין. אם 30 חברי כנסת מאוחדים בעניין אחד, הם מעלים אותו כהצעה לסדר היום. הכנסת תחליט אם היא רוצה לדון בזה או לא. אם יש רק עניין אחד ורק נואם אחד, אין יו"ר הכנסת והסגנים צריכים להתערב בעניין זה.

ג. נורוק: כאשר 30 חברי כנסת מבקשים לקרוא לכנס מיוחד של הכנסת, הם עושים זאת לא כדי לדרוש בשלומם של חברי-הכנסת, אלא כדי להעלות ענינים לסדר-היום, ענינים הנראים להם כחשובים ורחופים.

ההצעה המובאת כאן היא אנט-דמוקרטיה, ופרושה סתימת-הפה ל-30 חברי-כנסת. אני מציע לדחות את ההצעה שהובאה לנו.

ג. שוקולד
אני בדרך כלל מסכים לדבריו של ח"כ ניסר. אי-אפשר להסכים לכך שבזמן הפגרה המיעוט יכפה את רצונו על הרוב - דבר שאינו יכול לעשות במושב הרגיל של הכנסת. אבל יש בהצעה זו סעיף אחד מתמיה: יש כאן סעיף שלפיו 30 חברי כנסת יכולים לדרוש כנס מיוחד של הכנסת, מבלי לדרוש את הנושא שבו הם מבקשים לדון. זכות זו הניתנת ל-30 חברי כנסת צריכה להיות מותנית בכך ש-30 אלה יהיו מאוחדים בהצעת הנושא שהם רוצים לדון בו. אם נקבל זאת, גם יתר השאלות ניתנות לפתרון ביתר קלות. כי אם יש צורך בהסכמה של 30 חברי כנסת לא רק כדי לכנס את הכנסת, אלא גם כדי לקבוע את הנושא, כי אז צריך להסגיר את הנושא ש-30 אלה יהיו מאוחדים סביבו. וכאשר תתכנס הכנסת, יחליטו אם להכנס לדיון או להעביר את הכעיה לוועדה.

אשר לאפשרות שחברי-הכנסת במספר הדרוש לכך, יחדשו לכנס את הכנסת מדי שבוע, דומני שמשש זה אפשר למזר אם נקבע שאין אפשרות לחזור בהצעה על אותו נושא או נושא דומה לזה שהוגש כבר לכנסת. (י. שוקולד) זה אינו יכול להיות במתירה לחוק הכנסת). אם כך, ייתכן שיש לשנות את חוק הכנסת.

א. בצימל-נאור
שמחתי לשמוע מפי ח"כ ניסר שהנשיאות אינה צריכה להתערב בעניין זה. לעומת זאת אינני מוכנה להסכים לדעתו של ח"כ ניסר שאחד ידבר בשם ה-30 שחתמו. קודם כן, איננו בנויים ככנסת המורכבת מבודדים; הכנסת מורכבת מסיעות ואין להתעלם ממציאות זו. אין לקבוע פרוצדורה שהיא שונה מכל יתר ימות השנה, כאשר רשומים שני סתייגים על אותה הסתייגות, שניהם רשאים לנמק אותה.

ודאי שאין יסוד לאמר שהנשיאות תקבע מה דחוף יותר ומה דחוף פחות ומה יעמוד על סדר-היום ומה לא יעמוד. אין להגביל את הנושאים שחברי-הכנסת רוצים להעלותם, תפקידה של הכנסת לחוקק חוקים ולפקח על מה שנעשה. עצם הפיקוח מעלה נושאים.

הי"ר ב. מזנייה
לפי סעיף 33 של חוק הכנסת חייבים לכנס את הכנסת בכל עת ש-30 חברי כנסת דורשים זאת. לא יעזור לי שום דבר אם יחזרו מדי שבוע ויבקשו לכנס אותה.

אבל אני מוכרה לשקול דבר אחר. יש אקס של פניה לקרוא לכנסת. זה אקס ציבורי. כאשר 30 חברי כנסת מוציאים ליו"ר הכנסת בבקשה לכנס את הכנסת הציבור שומע על זאת, והוא שואל על מה ולמה קוראים לכנסת בזמן הפגרה. אותם 30 חברי-הכנסת חייבים למסדר לעצמם דו"ח גם בעיני הציבור תראה קריאה נוספת של הכנסת או לא. אם הם יחשבו שהדבר יתקבל על דעת הציבור והם יבקשו לכנס את הכנסת, לפי סעיף 33 הקיים, אינני יכול לשנות את זה.

מה שלא מתקבל על הדעת הוא האקס הציבורי של הפניית הזרקור של הציבור אלינו. לא ייתכן שיציעו 30 סעיפים, לא כתוב כאן שאם מכנסים את הכנסת לפי דרישת 30 חברי-כנסת יש חובה לדון על 30 סעיפים. העניין הזה נשאר כאן פתוח, ועלינו לקבוע אותו.

שמעתי גם מאיש האופוזיציה שצריכה להיות איזו שהיא הגבלה בעניין זה. יש מי שהציע להגביל את הכנסת המיוחד בשתי ישיבות בלבד. אבל ברור מעל לכל ספק שהעניין הזה דורש הסדר. לא ייתכן שתפתח שרשרת של התדלדלות שאינה ניתנת במשך 9 חדשים בשנה.

נאמר כאן שהישיבה המיוחדת בפגרה לא היה בה משום רע. אנחנו מוכרים על עניין יסודי, וכאן איננו צריכים לדבר על מה שקרה, אלא על מה שעלול לקרות. נכון שהפרלמנטריזם הישראלי אינו חורגת ממסגרת של תקינות. אבל אינני יכול לקבל את זה כהצטחה.

ע. איכילוב:
אני מסכים לחלק מדבריו של ח"הכ שוקן, שלא ייתכן כי 30 חברי כנסת ידרשו את כינוסה של הכנסת מבלי לציין את הנושא. (ג. שוקן):
חוק הכנסת מאפשר זאת). אם כי נראה לי שהכוונה היא לגבי הממשלה ולא לגבי 30 חברי כנסת, כי לא ייתכן שנוטרד ע"י הממשלה מבלי לדעת למה.

אשר לדברי ח"הכ ניר, אין זה כך שבזמן מושב רגיל של הכנסת הרוב קובע ובזמן מושב מיוחד בפגרא המיעוט קובע. בימים רגילים יש דיונים בסעיפים שונים בהצעות שונות וכל חבר-כנסת יכול להעלות בעיות גם בדרך של שאילתה ובדרך של הצעות לסדר-היום רגילות ורחופות. בזמן הפגרא לא עומדות לרשותו של חבר-הכנסת כל אותן הדרכים הפרלמנטריות הרגילות, אשר עומדות לרשותו בזמן רגיל. זהו ההבדל.

אם המדובר הוא בלמעלה מ-30 חברי כנסת אין זאת אומרת שיש כאן מיעוט. זה מספר גדול של חברי-כנסת. בענין זה עלינו להחליט ללא שיקולים של אופוזיציה וקואליציה לפי הרכב הכנסת היום.

י. שופמן:
מתעלמים כאן מדבריו של ח"הכ נורוק, שהם לדעתי העיקר, כי בהצעה זו באים לסתור את חוק הכנסת. הגבלות מתנגדות לחוק הכנסת. אני מבין שיש צורך בהסדר, אבל לא בהגבלות.

אני מסכים שהיחס להצעות בכנסת המיוחד צריך להיות כמו היחס להצעות לסדר-היום. אינני רואה כל אסמכתא ליחס אחר, אם כי הייתי רוצה שיהיה יחס אחר. אני גם הייתי רוצה שיהיה דיון, ולא דיון על דיון. לצערי הרב אינני מוצא אסמכתא לזה. ואז אני מוכרח ללכת בעקבות המקובל בכנסת, והמקובל בכנסת הוא שבהצעות לסדר-היום, הכנסת מחליטה אם לדון או לא לדון.

אשר להצעתו של ח"הכ ניר שאחד ידבר בשם ה-30, שמתי לב לכך שבהצעות מטעם הממשלה מדבר יותר מאחד מחברי מיעוט הקואליציה. זאת אומרת שלוקחים בחשבון את ההרכב הסיעתי של הכנסת.

ג. ניר:
כתוב "חתימות של 30 חברי כנסת", ולא סיעות.

י. שופמן:
בחוק הכנסת לא מוזכרות סיעות. אבל אם אני טוען שיש הקבלה בין הצעות לסדר היום לבין הצעות בכנסת המיוחד, הרי שגם בהצעות לסדר-היום מדבר יותר מנואם אחד. אינני רואה גם כל רע בזה שבכנסת המיוחד שנתקיים בפגרא דיברו 4 נואמים על 4 הצעות. אינני מבין את כל הצעקה שקמה מסביב לענין זה. אינני מבין את הנהלה שקמה ואת החפזון בניסוח סעיף חדש בתקנון.

א. ידון:
בנוגע לחוק הכנסת ותקנון הכנסת אני מסכים לדברי ח"הכ שופמן. אשר לתקנון - הוא כפוף לחוק יסוד: הכנסת, וגם לשאר החוקים. בחוק הכנסת לא כתוב דבר על סדרי העבודה בכנסים רגילים. לא כתוב שם שצריך לדון על כל דבר. זה הכל ניתן להסדר בתקנון. בנוגע לכנסים מיוחדים כתוב רק זאת, שמלבד הכנסים הרגילים יכנס יו"ר הכנסת את הכנסת לפי דרישת 30 חברי כנסת או לפי דרישת הממשלה. לא

א. ידין:

כתוב מה צריך להיות סדר-היום ואיך צריכים לקבוע אותו, אם יש להגביל דברים מסויים. לא כתוב גם לכמה זמן מתכנסים בפועל. יש להניח שאם הממשלה או 30 חברי-כנסת מבקשים לכנס את הכנסת, הם צריכים קודם כל להחליט על מה הם רוצים לדון בכנס מיוחד זה.

קודם כל יש להחליט מה הן הסטיות בכנס זה לגבי הכנסים הרגילים של הכנסת. האם הכנסת מוקדש רק לדברים אלה שבשילם דודשים אותו, או שיכולים להגיש גם שאילתה? או, האם יכול כל אחד לעשות את כל הפניות שהוא עושה בכנס רגיל של הכנסת? אני מתאר לי שיכול להיות סעיף בתקנון שקובע שדנים רק בדברים שלשמש נקראה הכנסת. אבל יכול גם להיות שבינתיים נתכנסה הכנסת ומישהו אחר מציע משהו. אינני אומר שדברים אלה צריכים להיות כתובים, אבל אני חושב שיש לתת תשובה לשאלות אלו בתקנון.

אשר לסדר ולדחיפות, נראה לי שהסדרים הנהוגים לגבי הצעה לסדר-היום הם הקרובים ביותר והדומים ביותר לענין זה. צריכה להיות איזו אפשרות ליו"ר הכנסת והסגנים, במקרה של ריבוי נושאים, להחליט איזה מן הנושאים הם רואים לדיון בכנס המיוחד ואיזה לא. גם בענין זה אינני מציע נוסח מגובש, כי עוד לא הובעה דעה בשאלה זו.

א. וילנסקה: לפי דעתי זכויותיו של כנס מיוחד אינן יכולות פחותות מזה של יום רגיל בכנסת עם הצעות לסדר-היום. שנית, גם אם מספר של חברי-כנסת דורש את כינוסה של הכנסת לאותו ענין, אין זאת אומרת שהם תמימי-דעים בנוגע להערכת הסיבות או הצעת השאלה. יש נקודות ראות שונות. המכנה המשותף הוא שיש דחיפות לדון במצב המדיני, אבל מה האמצע המדיני ומה הן סיבותיו ומה המוצא, זה יכול להיות שונה, וזה שונה מקודמות ראות שונות. אין זה מתקבל על הדעה שהשאלה תוצג רק ע"י חבר כנסת אחד, אלא צריכה להיות אפשרות, לא פחות מאשר בכנס רגיל, שינקמו חברי-כנסת שונים מנקודות-ראות שונות.

היו"ר ב. אזניה: אני מקבל את ההגיון שזה צריך להיות שווה.

א. וילנסקה: באים חברים וטוענים שלא ייתכן שהמיעוט יכפה את רצונו על הרוב. אין זה כך, משום שלפני שמחליטים על דיון משמיעים את הענין בזמן מוגבל, מציגים אותו באופן צבורי.

אשר לריבוי ההצעות - הבעיות שמציעים לדון עליהן הן על-פי-רוב דחופות. הן באות מסיעות האופוזיציה בתגובה לצעדים של הממשלה. סיעות האופוזיציה אינן מסרירות, אלא מגיבות על צעדים קודמים של הממשלה. זכותו של הרוב להוריד את ההצעות מסדר-היום.

היו"ר ב. אזניה: ח"כ וילנסקה העמידה את הדברים בצורה מדויקת. עכשיו עלינו לברר מה הוא באמת אותו יום רביעי המוקדש להצעות לסדר-היום ומה מתרחש בו. אני מקבל שכנס כזה צריך להיות כמו יום רביעי. (א. וילנסקה: אמרתי-לא פחות). אם כך, איני הולך אתך כל הדרך. אני בעד זה שלא

היו"ר ב. אזניה:

יהיה יותר, אבל גם לא פחות. בעיני יש אחת משתי אפשרויות:
ביום רביעי יש על סדר-היום לעתים 20 הצעות ומגיעים רק
לארבע, או חמש הצעות, ואיש אינו אומר דבר על-כך. לכן,
או שאומרים שהכנס המיוחד מוגבל בזמן, או שמגבילים את
הנושאים.

לפי סעיף 19 של החוק הכנסת, סדרי הדיון
בכנסת ייקבעו ע"י התקנון. ז"א שהחוק מייפה את כוחה של הכנסת -
כלומר ועדת הכנסת - לקבוע את התקנון, ואם אין תקנון, ינהגו
לפי הנהוג. ז"א שעלינו לקבוע מה יעשו שיתכנסו בזמן הפגרא.

ג. שוקן:
הדיון הזה נתעורר בקשר להחלטות שנתקבלו
בזמן הכנסת המיוחד בפגרא האחרונה.
בהזדמנות זו ראינו שיש שאלות שלא חשבו עליהן קודם, ועכשיו
יש לפתור אותן. השאלה היא אם אפשר לרפא את הליקויים שנתגלו
ע"י תוספת לתקנון, או אם יש צורך בשינוי בחוק. שמעתי בענין
זה את דברי מר ידין, אבל לא שפננתי. סעיף 33 אומר: מלבד
כנסים אלה יכנס יו"ר הכנסת, ע"פי דרישת 30 חברי כנסת או
ע"י דרישת הממשלה... "אומר מר ידין שהתקנון יכול לקבוע
כיצד יש לנהוג בכנסים אלה. האם מר ידין בטוח שאם נקבע סעיף
נוסף בתקנון, ויכנסו את הכנסת לפי סעיף 33, אי-אשר יהיה
לפנות לביית-המשפט העליון בשאלה אם אמנם צריך היה לכנס את
הכנסת? בסעיפים אחרים של החוק נאמר במפורש שהתקנון יקבע
את סדרי הדיון, ואילו בסעיף 33 לא מוזכר הדבר הזה, והיו"ר
מסתמך על סעיף 19. אם יש הצדקה למתן זכות ל-30 חברי כנסת
לדרוש כנס מיוחד לשם דיון בנושא שהם מאוקדים עליו, יש להוסיף
לסעיף 33 את המלים: "לדון בנושא מסוים או בנושאים מסוימים".
אני בדעה שהכוונה היא ל-30 חברי כנסת המאוחדים בנושא אחד,
ולא בכמה נושאים.

היו"ר ב. אזניה:
התיקון לחוק הכנסת אינו עומד בסדר-היום
שלנו.

ג. שוקן:
חוק הכנסת, כפי שהוא קיים עכשיו, אינו
מאפשר הגבלת הנושא.

היו"ר ב. אזניה:
בהצעה אין שום דבר החורג ממסגרת של סעיף 33.
נמשיך בדיון בשבוע הבא.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00
=====